

Följ SVA:s rekommendationer

Sjukdomar är en av många naturliga processer som påverkar vilda arter. Sjuka fåglar vistas gärna vid foderbord för att enkelt få tillgång till foder, vilket medför att andra fåglar kan bli utsatta för smittorisker.

Man kan få många fina upplevelser och lära sig mycket om fåglar genom att ha fågelutfodring. Men, det medför vissa risker för fåglarna som besöker foderborden, och innebär också ett ansvar för den som sköter utfodringen.

Om du följer SVA:s rekommenderade försiktighetsåtgärder så minskar risken för att utfodringen sprider småfågelsjukdomar.

Rapportera sjukdom och dödlighet

Övervakning och forskning om viltsjukdomar görs vid Enhet för patologi och viltsjukdomar på SVA.

När sjukdom eller dödlighet uppträder hos fåglarna vid foderbordet vill vi gärna få in rapporter och material för undersökning.

För att rapportera sjukdom och dödlighet hos vilda djur, se vår webb:
www.sva.se/sv/navigera/Djurhalsa/Vilda-djur/Rapportera-in/Fynd-av-doda-djur/

Fågelmatning och fågelsjukdomar vid fågelbordet

När vintern kommer börjar många mata småfåglar. Det är ett bra sätt att hjälpa vissa fågelarter som annars kan ha svårt att hitta mat vintertid. Tyvärr kan även sjukdomar hos småfåglar spridas vid utfodringen.

Här följer några råd om vad du bör tänka på när du utfordrar fåglar, samt en kort sammanställning över vanliga sjukdomar vid fågelbordet.

STATENS VETERINÄRMEDICINSKA ANSTALT

adress. Travvägen 12 A, 751 89 Uppsala **telefon.** 018-67 40 00 **fax.** 018-67 43 64

e-post. vilt@sva.se **webb.** www.sva.se

Åtgärder som förhindrar sjukdomar

Fågelbord får inte vara konstruerade så att fåglarna sitter i maten. Foderspill ska inte hamna på marken där det blandas med avföring, då fåglar letar mat även där. Lägg granris på marken, eller ha en uppfångningsbehållare täckt med finmaskigt nät under bordet.

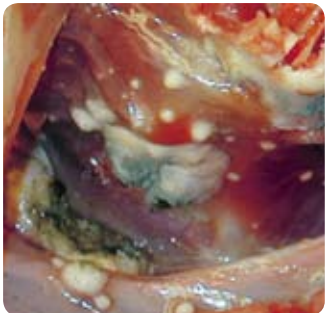
Fågelbordet bör rengöras regelbundet, men med utrustning som inte kommer i kontakt med livsmedel – använd t.ex. diskborste och diskmedel, följt av en desinficering med t.ex. klorin.

Ge fåglarna utrymme - Undvik trängsel vid foderborden, ha gärna flera utfodringsplatser istället.

Gör foderträget säkert – Se till att foderbord och foderautomater inte har vassa spetsar och kanter. Även små sårskador kan bli inkörsportar för bakterier och virus, även hos i övrigt friska fåglar.

Använd foder av bra kvalitet - Släng allt foder som luktar unket, är vått eller ser mögligt ut. Förhindra även att skadedjur, t ex gnagare, kommer åt fodret där det lagras.

Agera tidigt - Med bra förebyggande åtgärder minimerar du antalet sjuka eller döda fåglar vid ditt foderbord. Vid misstanke om sjukdomsutbrott bör matningen avbrytas helt under några veckor.

Vitgröna aspergillussvampar i luftvägarna. foto:SVA.

Domherre med salmonellaorsakad krävinflammation (uppklippt) foto:SVA.

Salmonellos

Salmonellos är sjukdom hos djur och människor som orsakas av olika salmonellabakterier. Fåglar kan dö snabbt om salmonellabakterier sprids i hela kroppen. Inflammationer ses ofta i matstrupe och kräva, samt i inre organ. Smittade fåglar sprider bakterier med avföringen. Andra fåglar blir sjuka när de äter foder som är förorenat med sådan spillning. Salmonellos är den vanligaste sjukdomen vid fågelborden under vårvintern, och ses oftast hos finkfåglar. Salmonella finns normalt inte i det fågelfoder som säljs, utan finns och sprids i naturen med fåglar och andra djur.

Gulknopp (Trikomoniasis)

Trikomonas är encelliga parasiter som påverkar många olika djur, inklusive människa. Gulknopp orsakas av en art av trikomonas som enbart drabbar fåglar, oftast duvor, men sedan 2008 (i Sverige) även drabbar småfåglar, särskilt grönfinkar. Fåglar drabbade av gulknopp utvecklar sår i mun, svalg och kräva. De kan inte svälja, så de tappar frön som är förorenade med parasiter, eller smittar ner fågelbaden när de försöker dricka. Andra fåglar som äter och dricker samtidigt får då i sig parasiterna, och sprider därmed sjukdomen.

Aspergillos

Aspergillos orsakas av mögelsvampar av aspergillusarten. Dessa finns normalt i omgivningen och växer till på fuktigt foder vilket orsakar luftrörs- och lunginflammation när svampen växer till i kroppen.

Fågelkoppor (Aviär poxvirusinfektion)

Fågelkoppor orsakas av ett virus som orsakar vårtliknande utväxter på fjäderlösa hudområden kring näbb, ögon, vingar, ben och fötter. Drabbade arter är framför allt talgoxar och kråkfåglar. Virus sprids genom direktkontakt med smittade fåglar, insekter, eller med nedsmittat foder eller foderautomater.

Sjukdomstecken och följder

Alla fyra nämnda sjukdomar kan leda till fåglars död. Salmonellos och gulknopp leder ofta till döden, antingen av svält på grund av svårigheter att äta och dricka, eller till följd av allmäninfektioner. Aspergillos leder till lunginflammation och ofta även till döden. Fågelkoppor i ansiktet kan bli så stora att de ger nedsatt syn eller svårigheter att äta, och utväxter på fötter och tår kan påverka fåglarnas förmåga att stå eller sitta på kvistar.

Tidiga tecken på sjukdom kan vara svåra att upptäcka då småfåglar döljer dessa så länge det går för att undvika intresse från rovdjur.

Man kan ganska lätt notera allvarligt sjuka fåglar i en småfågelflock. De är mindre uppmärksamma och mindre aktiva. De äter inte och sitter ofta uppburrade vid foderborden, vilket är ett sätt att försöka hålla värmen. De flyger heller inte iväg som förväntat vid störningar.

Smitta till människor

Salmonellabakterier kan ge sjukdom hos människor liksom hos fåglar. Grundregeln är att tvätta händerna noga med tvål och vatten efter att ha hållit på med fågelautomater, foderpåfyllning osv. Rengör inte redskap m.m. i kök eller där det riskerar att komma i kontakt med livsmedel. Ingen av de övriga sjukdomarna anses innebära några risker för människor.

Från vänster: Sjuklig grönfink med gulknopp, foto: Dan Lavén, Talgoxe med fågelkoppor, foto:SVA.

